

Əsrlərin yadigarı

1500 yaşlı çinarın hekayəti

Səhrada yol gedən yolçunun su ehtiyatı tamamilə tükənibmiş. Bir tərəfdən yandırıcı günəşin hərarəti, yeriməyə çətinlik törədən qum təpələri, digər tərəfdən isə içməli suyunun bitməsi cəhənnəm əzabına dönmüşdü.

Artıq nəinki yerimək, sözüün həqiqi mənasında, az qala sürünən yolçu qum təpəsinin arxasından irəli baxarkən yamyaşıl bir ağac gördü. Sevindiyindən nə edəcəyini bilmədi. Elə bil vücuduna yeni qüvvə gəldi. Büdrəyə-büdrəyə ağaca doğru qaçmağa çalışan yolçu nəhəng çinara çatarkən onun yanından dupduru bir çeşmənin axdığını gördü. Sudan donunca içib özünə gəldi. Sonra

başını yuxarı qaldıraraq əzəmətli ağacı minnətdarlıq duyğusu ilə süzüb dedi:

- Sənə nə deyim ki, ürəyimcə olsun! Deyim başın göylərə çatsın, elədir. Deyim ki, yarpaqların yamyaşıl olsun, budaqların pərvazlansın, varındır. Deyim ki, ətayində çeşmə çağlasın, o da varındır. Odur ki, arzum səni həmişə belə qüdrətli, yamyaşıl və təşəbbüslü dərman kimi görməkdir.

Bu rəvayəti əbəs yerə xatırlamadım. Gəncəbasar ərazisində 1500 ildən çox yaşı olan Döldül deyilən bir çinar ağacı var. Qeyri-adiliyi ilə heyrət doğuran ağacın özəlliyi odur ki, illər, əsrlər keçdikcə çinar öz-özünü "budayaraq" təzələyir. Ağacın nəhəng gövdəsindən yeni pöhrələr, budaqlar boy verir. Köhnə, qurumuş budaqlar isə qırılıb tökülür.

1500 ildir ki, Döldül əzəməti ilə onu görənləri heyrətləndirir. Çinarın ətayində bir mineral bulaq çağlayır. Həmin suyun qaynadığı samovarda heç zaman ərp olmur. Yenicə alınmış kimi tərtemiz qalır. Odur ki, hətta uzaq yerlərdən

gəlib bu şəfa bulağından su aparırlar. Döldül haqqında rəvayətlər çoxdur. Çinarın olduğu Kolayır kəndinin qocaman sakinlərinin söylədiyi rəvayətə görə, dördüncü xəlifə Əli ibn Əbu Talib islamın zəfər yürüşü zamanı Samuxda olub və Döldül adlı atını bu ağacın kölgəsində saxlayıb. Hətta onlar qocaman çinarın dibində at nalının izinin olduğunu iddia edirlər. Döldül adı elə buradan meydana gəlib. Hündürlüyü bir neçə mərtəbəli evi kölgədə qoyan Döldülün yaşıl çətirinin dairəsi iyirmi metrədən çoxdur. Bu əzəməti ilə Döldül insanları özünə cəlb edərək həm də onların inanc yerinə

çevrilib. Samux rayon əhalisi bu ağacı ziyarət edir, onun budaqlarına yaylıq, dəsmal bağlayıb niyyət edirlər. Neçə yüz illərdir təbiətin şıltaqlığına, nəsillərin münasibətinə baxmayaraq, qocaman ağac məğrur qamətini qoruyaraq saxlayır.

Bütün bu rəvayətlərlə yanaşı, əzəmətli görkəmi, böyük, məğrurluq rəmzi kimi çinara həm də "Xan çinar" deyirlər. Bu ağaclara qayğı ilə yanaşılır. Döldülün bəxti onda gətirib ki, həm xandır, həm də müqəddəslik rəmzi sayılır.

Rəfiqə SADIQOVA

Gəncə